VN2023-009978
bc noord

Gemeente Amsterdam

DB

Voordracht voor DB Stadsdeel Noord van 04 april 2023

Portefeuille: Kunst en Cultuur (29)

Agendapunt: B4

Tekst van openbare besluiten wordt gepubliceerd

Onderwerp

Advies Stadscuratorium inzake verzoek tot aanpassing Gedenkteken Atatürk.

Het dagelijks bestuur Stadsdeel Noord besluit

1. Het DB stelt voor om samen met STOC (Stichting Turks Onderwijs Centrum) het gedenkteken aan te passen en op te knappen.
2. Gezamenlijk met STOC te onderzoeken in hoeverre de nagedachtenis van het woonoord Atatürk meer tot uiting kan worden gebracht.
3. Het verzoek van STOC (Stichting Turks Onderwijs Centrum) een beeltenis van Emal Atatürk toe te voegen, af te wijzen.
4. Gedeeltelijk akkoord te gaan met het advies van het Stadscuratorium (SCA) inzake mogelijke aanpassing Gedenkteken Atatürk.
5. Het besluit ter kennisname door te sturen aan de stadsdeelcommissie.

Kernboodschap

Het DB besluit gedeeltelijk mee te gaan in het gevraagde advies aan het Stadscuratorium, over het verzoek van STOC het gedenkteken Atatürk aan te mogen passen en op te knappen. Het Stadscuratorium adviseert om het verzoek af te wijzen. De beoogde aanpassing, de toevoeging van een beeltenis van de staatsman Atatürk, doet geen recht aan de intentie van het monument, een gedenkteken voor het Woonoord Atatürk en zijn bewoners. Dit advies volt het DB op. Het Stadscuratorium adviseert een aanpassing van de naam in Gedenkteken Woonoord Atatürk. Het DB besluit dit deeladvies niet op te volgen. Om de eigenlijke reden achter het monument eer aan te doen, besluit het DB met STOC te onderzoeken hoe de geschiedenis van het monument te accentueren.

Bestuurlijke achtergrond

In 2017 heeft de Amsterdamse stichting STOC een verzoek ingediend het gedenkteken Atatürk in eigendom te krijgen. Het verzoek is destijds afgewezen maar wel heeft de organisatie toestemming gekregen kleine onderhouds- en schoonmaakwerkzaamheden uit te voeren. STOC heeft vervolgens een verzoek ingediend om een aantal aanpassingen aan het gedenkteken te realiseren. STOC onderhoudt goede contacten met leden van de stadsdeelcommissie en vanuit de commissie is dan ook aandacht gevraagd voor het voorstel.
Naar aanleiding van het verzoek van STOC is het Stadscuratorium (SCA) gevraagd advies uit te brengen over eventuele aanpassingen aan het monument (zie bijlage).

Bestuurlijke prioriteit

Nvt

Wettelijke grondslag

Artikel 9: taken en bevoegdheden dagelijks bestuur

1. Het Dagelijks Bestuur is belast met de dagelijkse bestuur- en beheerstaken in het stadsdeel en oefent de taken en bevoegdheden uit die het college aan hem heeft opgedragen.

Onderbouwing besluit

Achtergrond

Op de plek van het gedenkteken stond in de jaren '60 en '70 het woonoord Atatürk voor Turkse werknemers van de toentertijd bloeiende scheepswerf NDSM. In 1978 werd het, door M. Türkmen ontworpen monument geplaatst, ter nagedachtenis aan het woonoord. In de loop der jaren heeft het monument, behalve een herinnering aan het verblijf van Turkse arbeiders, zich tevens ontwikkeld tot een plek om eer te bewijzen aan de Turkse staatsman Kemal Atatürk. Hij voerde versneld en op grote schaal progressieve hervormingen door die Turkije moesten moderniseren tot een seculiere staat. Daar staat tegenover dat het doorvoeren van deze hervormingen op een wijze gebeurde die door sommigen als autoritair werd ervaren, waarbij weinig ruimte was voor critici.

De ingreep van het monument die STOC voor ogen heeft, betekent een verandering van het aanzicht. Op dit moment bestaat het monument uit witte betonnen wanden rond een grijs centraal plateau en een grijs plakkaat. In het beoogde ontwerp zou tegen de wand een donkere natuurstenen plaat worden bevestigd met in goudkleur gegraveerde inscripties. Naast de teksten, die verwijzen naar de geschiedenis van het woonoord op deze plek en een citaat van Atatürk, is de grootste verandering een beeltenis van Kemal Atatürk. Hoewel het voorgestelde ontwerp redelijk dicht bij het origineel blijft, komt de nadruk hier meer te liggen op de persoon Atatürk en minder op het woonoord.

Naar aanleiding van het verzoek van STOC is het Stadscuratorium gevraagd advies uit te brengen over eventuele aanpassingen. Na onderzoek naar de ontstaansgeschiedenis van het monument te hebben verricht, adviseert het Stadscuratorium tegen de voorgestelde verandering van het monument. De plek van het monument en het opheffingsjaar van woonoord Atatürk, alsook de tekst op de plaquette, zijn indicatie dat het monument ter nagedachtenis aan het woonoord en zijn bewoners is. Het Stadscuratorium stelt voor om het gedenkteken te hernoemen tot gedenkteken Woonoord Atatürk en om binnen de omheining van het gedenkteken fotos van het woonoord en zijn bewoners te plaatsen om de nagenoeg vergeten geschiedenis zichtbaarder te maken.

Ad 2.
De oorspronkelijke intentie van het gedenkteken is in de loop der jaren in de vergetelheid geraakt. Uit een gesprek met de heer I. Ercan en mevrouw N. Yildirim van STOC is naar voren gekomen dat het gedenkteken door deze stichting en haar achterban mede wordt gebruikt als plek om eer te bewijzen aan de staatsman Atatürk. Alhoewel het STOC en anderen vrij staat om op deze plek de staatsman te eren, zou de historie rondom de plek meer aandacht verdienen. In dit kader is het van belang samen met STOC te onderzoeken op welke manier de geschiedenis van het woonoord kan worden geaccentueerd.

Ad 3.
Door het feit dat Kemal Atatürk niet onomstreden is geweest, kan een grotere nadruk op zijn persoon bij dit monument gevoelig liggen. De toevoeging van de beeltenis van Atatürk zal dit mogelijk versterken, ook omdat de meningen over de staatsman Atatürk binnen de Turkse gemeenschap in Nederland kunnen verschillen.

Samenvattend

Het Dagelijks Bestuur wil graag samen met de indieners van het verzoek kijken om het monument op te knappen maar besluit het verzoek om veranderingen aan het gedenkteken aan te brengen, in huidige vorm af te wijzen. De belangrijkste wijziging, een toevoeging van een beeltenis van Atatürk

doet geen recht aan een gedenkteken voor het woonoord Atatürk. Daarnaast zou de voorgestelde verandering gevoelig kunnen liggen. Andere aanpassingen behoren binnen de mogelijkheden en gezamenlijk met STOC zal worden onderzocht hoe met name de vergeten geschiedenis van het gedenkteken een sterkere plek kan krijgen.

Advies en afstemming

Stadscuratorium

Duurzaamheid

Participatie

Financiële onderbouwing

Communicatie

Binnen de gemeente

Opnemen in de te publiceren besluitenlijst.

Buiten de gemeente

Documenten

Registratienr.	Naam
AD2023-028105	Stadsdeel Noord Voordracht (pdf)
AD2023-028108	Bijlage 1 Advies Stadscuratorium Gedenkteken Atatürk SCA.22.159 .pdf (pdf)
AD2023-028109	Bijlage 2 Foto's Woonoord Ataturk.pdf (pdf)
AD2023-028110	Bijlage 3 Beoogd ontwerp Atatürk gedenkteken.pdf (pdf)

Uitslag

A Akkoord